

Душановото врѣме Скопската областъ се е наричала Долна България, това го казва и нѣмский пѣтникъ Арнолдъ Харжъ¹⁾, който на 1499 г., като е пѣтувалъ изъ Костендилъ за Прищина и Митровица, дѣто се е вече захващала Сърбия (Scerfia), минавалъ е прѣвъ Скопската областъ, па я нарича inferior Bulgaria (Долна България). — Горѣприведенитѣ свидѣтелства, чини ми се, доста ясно показватъ, че Кирилъ Тетовецъ, колкото и да е билъ *простъ*, все е знааялъ и отбиралъ нѣкои нѣща по-добрѣ отъ г. Сретковича.

Но да се върнемъ къмъ рѣчта си за Солунската книга „Утѣшеніе грѣшнымъ“. По-горѣ ние рекохме, че тая книга е едно особно драгоцѣнно произведение на Солунската типографія. Тя е драгоцѣнна първо и първо по това, че въ нея ние имаме единъ непознатъ до сега книжовенъ трудъ на приснопаметний Кирилъ Тетовецъ, трудъ, който хвърля нова свѣтлина на тоя народенъ дѣецъ, па ни разкрива и любопитни нѣща отъ историята на първата българска печатница. Но, освѣнъ това, тая книга е много важна и по езика си, защото, както казва Хаджи Теодосій, е писана „со желѣзо и чиликъ“, сирѣчь съ простонародна българска рѣчь, споредъ Скопско и, особно, Тетовско изговарянье. Съ такъво *желѣзо и чиликъ* Иермонахъ Кирилъ Тетовецъ е писалъ и по голѣмата частъ на Будинското си *Огледало*. Въ езика на това *Огледало* има нѣколко сѣрбизми. Отъ нихъ едни сѣ такъви, каквито има и въ тетовский говоръ, който е единъ отъ най-ближнитѣ къмъ сѣрбската етнографическа областъ български говори. Но други отъ тие сѣрбизми неволно е притурилъ самъ Иермонахъ Кирилъ, който, трѣбва да кажемъ, се е училъ и на първо врѣме просвѣщавалъ само по сѣрбски книги. Съ сѣрбско-словѣнско правописание е и писано неговото *Огледало*. Това е твърдѣ естествено нѣщо. Така сѣ правила и вситѣ други първоначинателѣ на новобългарската книжнина: всѣки е писалъ съ такъва графика, на каквата се е училъ, — нѣкои, както е познато, дори сѣ се служили съ гърцката алфавита. Въ книжний езикъ на всѣкого отъ нихъ, заедно съ чуждата графика, неволно сѣ се вмъкнали и чужди граматически

¹⁾ Матковичъ, Putovanja po Balkanskom poluotoku za srednjega veka. Zagreb 1878, 126.